

RECENZE – REVIEWS

M. Baer, M. Fuchs, P. Füglistner, K. Reusser, H. Wyss (Hrsg.) 2006. Didaktik auf psychologischer Grundlage. Von Hans Aeblis kognitionspsychologischer Didaktik zur modernen Lehr- und Lernforschung. (Psychologické základy didaktiky. Od kognitivně psychologické didaktiky Hanse Aebliho k modernímu zkoumání výuky a učení.)
Bern: h.e.p. verlag ag. 269 S.

Před několika lety jsme v našem sborníku uveřejnili recenzi publikace K. Reusser / M. Reusser-Weyeneth: Verstehen. Psychologischer Prozess und didaktische Aufgabe. Bern: H. Huber 1994. Obal této knihy naznačuje její obsah obrázkem Invitatio z Komenského „Orbis Sensualium Pictus“. Švýcarští didaktičtí psychologové dobře znají dílo Komenského a s odkazem na jeho princip názornosti se setkáme také v této publikaci, na níž se podílelo 33 autorů, kteří byli v kontaktu s pracovištěm Abteilung Pädagogische Psychologie profesora Hanse Aebliho na univerzitě v Bernu, případně jsou vesměs dlouhodobě v nějakém vztahu k oddělení psychologické didaktiky profesora Kurta Reussera na Curyšské univerzitě. Také náš Psychologický ústav má pracovní kontakty s oběma uvedenými institucemi již od osmdesátých let. Dokladem toho byla mimo jiné přednáška K. Reussera naší fakultě o jeho původní metodologii pro zkoumání psychologických předpokladů pro výuku matematiky a rovněž článek v našem sborníku I 29, 1995: J. Švancara, L. Švancarová, „Schweizerische Ansätze in der tschechischen Psychologie“.

Recenzovanou knihu o psychologických základech didaktiky tvoří čtyři oddíly, jejichž spojovacím článkem je celoživotní dílo H. Aebliho: I. Hans Aepli v kontextu jeho doby. II. Akceptace a vliv nově koncipované didaktiky na kognitivně psychologických základech. III. Od psychologické didaktiky k modernímu zkoumání výuky a učení; název tohoto oddílu je uveden jako podtitul knihy. IV. Bibliografické údaje a hlavní publikace Hanse Aebliho (1923-1990). Aepli byl žákem Jeana Piageta, znalcem jeho díla, ale do jisté míry také jeho kritikem. V roce 1994 byla založena podle Aebliho přání a z jeho vlastních prostředků nadace Aepli Näf Stiftung, určená pro podporu vědeckého zkoumání procesu učení, výuky a zkvalitnění curricula učitelů.

Ve stručné recenzi se můžeme zmínit pouze o některých kapitolách. V prvním oddílu podal L. Montada (Trier) sice stručné, ale velmi zasvěcené pojetí „kultury vývoje“ v koncepci J. Piageta a H. Aebliho, jaké se najde málokde. Rovněž velmi osobitý je příspěvek F. Osera (Fribourg) s názvem Chvála nedokončenosti: víra Hanse Aebliho o působení operačních změn. Tento článek se vztahuje k transcendentním aspektům v Aebliho pracovním záběru. K základním otázkám vývoje současné psychologické didaktiky směřuje K. Reusser v obsáhlém příspěvku Konstruktivismus – od základního epistemologického pojmu k obnovení didaktické kultury (str. 151-168). Na svízelné vztahy mezi obecnou didaktikou a psychologii učení poukazuje ve fundovaném příspěvku F. C. Staub (Fribourg). Od aplikací schematických prezentací na jedné straně k aktuálním „Operatorische Cartoons“ směřuje příspěvek U. Aesbachera a E. Hubera. Nejsou to pouze nadlehčené ukázky ilustrací, ale je zde také úvaha o vnitřním jednání (Piaget, Aepli) a o „vnitřním vidění“ (Duncker ad.).

Vcelku máme před sebou reprezentativní publikaci ve svém oboru, dokumentující tvořivé uplatnění psychologie v procesu výuky. V návaznosti na témata této knihy lze zájemcům doporučit také multimediální soubory ilustrující metody a výsledky výzkumů Curyšského institutu na adrese: www.didac.uzh.ch/produkte.

Josef Švancara

